

Súd: Najvyšší správny súd SR
Spisová značka: 9Sžsk/58/2018
Identifikačné číslo spisu: 8017200386
Dátum vydania rozhodnutia: 23. februára 2022
Meno a priezvisko: JUDr. Zdenka Reisenauerová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSSR:2022:8017200386.2

ROZSUDOK

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Zdenky Reisenauerovej (sudca spravodajca) a členov senátu JUDr. Jany Martinčekovej a Mgr. Michala Novotného, v právnej veci žalobcu: S. Z. G., nar. XX. XX. XXXX, bytom K. XX, XXX XX K., právne zastúpený Advokátskou kanceláriou VALO & PARTNERS s.r.o, so sídlom Konštantínova 3, 080 01 Prešov, IČO: 36 868 434, proti žalovanej: Sociálna poisťovňa, ústredie, so sídlom ul. 29. augusta č. 8 a 10, 813 63 Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovanej č. 23405-3/2017-BA zo dňa 1. júna 2017, o kasačnej sťažnosti žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Prešove zo dňa 31. januára 2018, č. k. 6Sa/15/2017-61, t a k t o

r o z h o d o l :

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Prešove, č. k. 6Sa/15/2017-61 zo dňa 31. januára 2018 z a m i e t a.

Účastníkom konania nárok na náhradu trov kasačného konania nepriznáva.

O d ô v o d n e n i e

I.

Konanie pred krajským súdom

1. Krajský súd v Prešove (ďalej len „správny súd“) rozsudkom zo dňa 31. januára 2018, č. k. 6Sa/15/2017-61 (ďalej len „napadnutý rozsudok“), postupom podľa § 190 zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok (ďalej len „SSP“) zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal preskúmania zákonnosti rozhodnutia žalovanej č. 23405-3/2017-BA zo dňa 1. júna 2017. Žalovaná napadnutým rozhodnutím zo dňa 1. júna 2017 podľa § 179 ods. 1 písm. b) zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“) zmenila výrokovú časť prvostupňového rozhodnutia Sociálnej poisťovne, pobočka Prešov tak, že bol doplnený text, že žalobcovi „...nezaniklo povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie dňa 23. apríla 2007, ale zaniklo 30. júna 2009.“ a v ostatnom bolo rozhodnutie prvostupňového správneho orgánu potvrdené.

2. Správny súd v konaní, ktoré predchádzalo napadnutému rozsudku, skúmal či žalovaná rozhodla vecne správne a zákonne, ak vo vzťahu k žalobcovi vyslovila zánik povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia ku dňu 30. 06. 2009.

3. Z obsahu administratívneho spisu žalovanej správny súd zistil, že žalobca bol prihlásený do Registra poistencov ako samostatne zárobkovo činná osoba dňa 01. 04. 1995. Dňa 15. 05. 2007 podal žalobca žalovanej Registračný list fyzickej osoby - odhláška, ktorým sa odhlásil z povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia k dátumu 23. 04. 2007. Sociálna poisťovňa, pobočka Prešov vydala rozhodnutie č. 25168-1/2016-PO zo dňa 12. 10. 2016, ktorým podľa § 178 ods. 1 písm. a) prvý bod zákona o sociálnom poistení rozhodla, že žalobcovi ako samostatne zárobkovo činnnej osobe zaniklo povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie dňa 30. 06. 2009. Žalovaná napadnutým rozhodnutím zo dňa 1. júna 2017 podľa § 179 ods. 1 písm. b) zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“) zmenila výrokovú časť prvostupňového rozhodnutia Sociálnej poisťovne, pobočka Prešov tak, že bol doplnený text, že žalobcovi „...nezaniklo povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie dňa 23. apríla 2007, ale zaniklo 30. júna 2009.“ a v ostatnom bolo rozhodnutie prvostupňového správneho orgánu potvrdené.

4. Správny súd sa nestotožnil s námietkou žalobcu, že povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie mu malo zaniknúť ku dňu 23. 04. 2007, a to z dôvodu, že k tomuto dátumu nevykonával žiadnu podnikateľskú činnosť, a teda nemal povinnosť platiť povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie. Tak, ako to uviedla aj žalovaná v odôvodnení napadnutého rozhodnutia, zákon o sociálnom poistení vznik a zánik povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia samostatne zárobkovo činnnej osoby upravuje v § 21 zákona o sociálnom poistení. Vznik povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia samostatne zárobkovo činnnej osoby spája so splnením podmienok a to, že ide o zárobkovú činnosť zakladajúcu dosahovanie príjmu z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu a dosiahnutie príjmu z tejto činnosti, ktorý je vyšší ako 12-násobok vymeriavacieho základu uvedeného v § 138 ods. 9 zákona o sociálnom poistení <<https://www.aspi.sk/products/lawText/4/2762116/1/ASPI%253A/461/2003%20Z.z.%2523138.9>>. Rovnako k zániku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia môže dôjsť iba z dôvodov taxatívne uvedených v § 21 zákona o sociálnom poistení, a to buď na základe skutočnosti, že samostatne zárobkovo činná osoba nedosiahla príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu vyšší ako 12-násobok vymeriavacieho základu uvedeného v §138 ods. 9 zákona o sociálnom poistení alebo samostatne zárobkovo činnnej osobe zaniklo oprávnenie na výkon zárobkovej činnosti.

5. Správny súd ďalej skonštatoval, že podľa ustanovení zákona č. 578/2004 Z. z. <<https://www.aspi.sk/products/lawText/4/2762116/1/ASPI%253A/578/2004%20Z.z.>> o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch, stavovských organizáciách v zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 578/2004 Z.z.“) je zrejmé, že licencia na výkon samostatnej zdravotníckej praxe je oprávnením na vykonávanie činnosti podľa tohto zákona a teda, že žalobca k dátumu 23. 04. 2007 bol naďalej držiteľom oprávnenia na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu, ktoré zakladá status samostatne zárobkovo činnnej osoby podľa zákona o sociálnom poistení.

6. Správny súd mal za preukázané, že žalobca dosiahol príjmy z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti za rok 2006 v sume 645.467,00 Sk a za rok 2007 v sume 291.011,00 Sk, t. j. príjmy vyššie ako zákonom ustanovená suma za rok 2006 (91.200,00 Sk) a za rok 2007 (97.200,00 SK). Tieto skutočnosti vyplývajú z údajov, ktoré boli poskytnuté Daňovým riaditeľstvom Slovenskej republiky (v súčasnosti Finančné riaditeľstvo Slovenskej republiky). V roku 2008 žalobca už nepodal daňové priznanie k dani z príjmov fyzických osôb.

7. Z uvedeného vyplýva, že ak žalobca bol preukázateľne držiteľom oprávnenia na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu, t. j. zákona č. 578/2004

<https://www.aspi.sk/products/lawText/4/2762116/1/ASPI%253A/578/2004%20Z.z.> Z.z. (bol držiteľom licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe v povolání lekár v odbore všeobecné lekárske), v roku 2007 mal príjem z podnikania z inej samostatnej zárobkovej činnosti vyšší ako bola zákonom stanovená suma na vznik a trvanie povinného sociálneho poistenia, t. j. vyšší ako 12-násobok vymeriavacieho základu uvedeného v § 138 ods. 9 zákona o sociálnom poistení, v roku 2008 nepodal daňové priznanie k dani z príjmov fyzických osôb, to znamená že nemal preukázaný príjem samostatne zárobkovo činnnej osoby podľa § 138 ods. 9 zákona o sociálnom poistení <https://www.aspi.sk/products/lawText/4/2762116/1/ASPI%253A/461/2003%20Z.z.%2523138.9>), prvostupňový správny orgán a žalovaná v súlade so zákonom správne ustálili, že u žalobcu zaniklo povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie dňa 30. 06. 2009 v súlade s § 21 ods. 1 <https://www.aspi.sk/products/lawText/4/2762116/1/ASPI%253A/461/2003%20Z.z.%252321.1> zákona o sociálnom poistení, t. j. k 30. 06. kalendárneho roka nasledujúcom po kalendárnom roku, za ktorý jeho príjem nebol vyšší ako 12-násobok vymeriavacieho základu uvedený v § 138 ods. 9 zákona o sociálnom poistení.

8. Za irelevantnú považoval správny súd námietku žalobcu, že licencia vydaná Slovenskou lekárskou komorou po 23. 04. 2007 nezakladala žiadnu povinnosť žalobcu platiť povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie. Ako už bolo uvedené vyššie, status samostatne zárobkovo činnnej osoby žalobca získal, resp. jeho status pretrvával na základe toho, že bol držiteľom licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe vydanou Slovenskou lekárskou komorou. Právne skutočnosti, na základe ktorých dochádza k vzniku alebo zániku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia, sú upravené v § 21 zákona o sociálnom poistení <https://www.aspi.sk/products/lawText/4/2762116/1/ASPI%253A/461/2003%20Z.z.%252321> tak, ako to uviedol správny súd vyššie a žalovaný v odôvodnení napadnutého rozhodnutia.

9. Správny súd sa rovnako nestotožnil s námietkou žalobcu, že po 23. 04. 2007 nebol povinný platiť povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie z dôvodu, že bol zamestnancom obchodnej spoločnosti, ktorá poskytovala zdravotnú starostlivosť v odbore všeobecné lekárske a táto spoločnosť si riadne plnila všetky svoje povinnosti voči Sociálnej poisťovni. Nadobudnutie právneho postavenia zamestnanca nemá za následok zánik povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia samostatne zárobkovo činnnej osoby. Táto skutočnosť nevyplýva z ustanovenia § 21 zákona o sociálnom poistení <https://www.aspi.sk/products/lawText/4/2762116/1/ASPI%253A/461/2003%20Z.z.%252321>. Zákon o sociálnom poistení v ustanovení § 13 ods. 16, 18 a 19 upravuje odvodovú povinnosť v prípade, ak odvádzateľ poistného podlieha viacerým sociálnym poisteniam, to znamená, že zákon počíta aj so súbehom sociálnych poistení. Rovnako z ustanovení zákona č. 578/2004 <https://www.aspi.sk/products/lawText/4/2762116/1/ASPI%253A/578/2004%20Z.z.> Z.z. nevyplýva, že by vydaním licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe pre právnickú osobu licencia na výkon tejto samostatnej zdravotníckej praxe vydaná fyzickej osobe stráca platnosť, resp. musí byť zrušená.

10. Podľa § 178 ods. 1 písm. a) bod prvý zákona o sociálnom poistení do pôsobnosti pobočky patrí rozhodovať v prvom stupni o vzniku, prerušení a zániku sociálneho poistenia v sporných prípadoch. Ide v tomto prípade o nedávkové konanie, ktoré sa podľa § 184 ods. 8 zákona o sociálnom poistení <https://www.aspi.sk/products/lawText/4/2762116/1/ASPI%253A/461/2003%20Z.z.%2523184.8> začína na základe písomnej žiadosti účastníka konania alebo z podnetu organizačnej zložky Sociálnej poisťovne. Konanie, ktoré sa začína na podnet organizačnej zložky Sociálnej poisťovne tak, ako to bolo v predmetnom prípade, je začaté odo dňa, keď príslušná organizačná zložka Sociálnej poisťovne urobila voči účastníkovi konania prvý úkon (<https://www.aspi.sk/products/lawText/4/2762116/1/ASPI%253A/461/2003%20Z.z.%2523185.4> 185 ods. 4 zákona o sociálnom poistení). Zákon o sociálnom poistení nekonkretizuje, o aký úkon má ísť, a preto za prvý úkon je možné považovať aj doručenie rozhodnutia, ak Sociálna poisťovňa disponovala potrebnými a dostatočnými podkladmi pre rozhodnutie. Registračný list fyzickej osoby - prihláška alebo odhláška má len deklaratórne účinky. S podaním prihlášky, resp. odhlášky zákon nespája vznik, zmenu alebo zánik konkrétnych právnych skutočností. Zákon o sociálnom poistení

neukladá Sociálnej poisťovni lehotu, v ktorej je povinná rozhodnúť o vzniku, prerušení a zániku sociálneho poistenia v sporných prípadoch, práve naopak, podľa § 227 ods. 2 písm. a) zákona o sociálnom poistení žalobca je povinný preukázať skutočnosti rozhodujúce na vznik, trvanie, prerušenie a na zánik sociálneho poistenia.

11. Ak žalobca podal Registračný list fyzickej osoby - odhlášku z povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia, pričom naďalej bol držiteľom oprávnenia na výkon samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu a túto skutočnosť Sociálnej poisťovni neoznámil, porušil svoje základné povinnosti.

12. Správny súd po preskúmaní napadnutého rozhodnutia žalovaného a administratívneho spisu dospel k záveru, že toto rozhodnutie spĺňa všetky požadované formálne aj obsahové náležitosti uvedené v § 209 <<https://www.aspi.sk/products/lawText/4/2762116/1/ASPI%253A/461/2003%20Z.z.%2523209>> zákona o sociálnom poistení. Rozhodnutie vychádza z dostatočne zisteného skutkového stavu, ktoré je aj logicky a právne riadne posúdené a odôvodnené. Záverom správny súd dodal, že žaloba žalobcu nie je dôvodná, a preto ju v celom rozsahu podľa § 190 SSP zamietol.

II.

Kasačná sťažnosť žalobcu proti rozsudku správneho súdu

13. Proti tomuto rozhodnutiu v zákonnej lehote podal kasačnú sťažnosť žalobca prostredníctvom svojho právneho zástupcu (ďalej len „sťažovateľ“). Kasačnú sťažnosť odôvodnil tým, že správny súd nesprávnym procesným postupom mu ako účastníkovi konania znemožnil, aby uskutočnil jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci, odklonil sa od ustálenej rozhodovacej praxe kasačného súdu, jeho sťažnosť je v celom rozsahu dôvodná podľa § 440 ods. 1 písm. f), g) a h) SSP.

14. Podľa názoru sťažovateľa sa správny súd nezaoberal jeho námietkami, a to najmä „či vydanie samotnej licencie podľa zákona č. 578/2007 Z.z. (pozn. sťažovateľ tak pravdepodobne myslel zákon č. 578/2004) ukladá žalobcovi povinnosť vykonávať zárobkovú činnosť“.

15. Ďalej sa podľa sťažovateľa správny súd nezaoberal jeho námietkou vo vzťahu nepreskúmateľnosti rozhodnutia žalovanej podľa § 191 ods. 1 písm. d) SSP. Nezrozumiteľnosťou sa podľa neho rozumie nielen jazyková, ale aj logická zrozumiteľnosť. Má ísť podľa neho o prípady, keď z rozhodnutia nie je zrejmé, či a aké dôkazy boli vykonané a ďalej prípady, keď dôkazy sú v zjavnom rozpore s výrokom a odôvodnením rozhodnutia. Ďalšou obsahovou časťou rozhodnutia má byť jeho odôvodnenie, ktoré má presvedčiť účastníkov o správnosti postupu správneho orgánu a o zákonnosti jeho rozhodnutia. Sťažovateľ je presvedčený, že správny súd sa vo svojom rozhodnutí relevantne nevysporiadal s jeho tvrdením, že povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie mu malo zaniknúť ku dňu 23. 04. 2007, a to najmä z dôvodov, že žalobca podal žiadosť - Registračný list FO - odhlášku z povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia ku dňu 23. 04. 2007 (podanie tejto odhlášky bolo podľa sťažovateľa potvrdené aj žalovanou vo svojom rozhodnutí). Sťažovateľ má za to, že ak od tohto dňa nevykonával žiadnu podnikateľskú činnosť, tak nemal ani povinnosť platiť povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie. Správny súd sa ďalej nevysporiadal ani s tým, že sťažovateľ od 01. 04. 2007 uzatvoril pracovnú zmluvu, na základe ktorej vykonával zdravotnícke povolanie a vydaná licencia preukazovala jeho odbornú spôsobilosť ako garanta obchodnej spoločnosti, v ktorej bol zamestnaný.

16. Sťažovateľ poukazuje aj na výzvu žalovanej zo dňa 29. 05. 2007, ktorou žalovaná vyzvala žalobcu na zaplatenie poisteného za obdobie apríl 2007 v sume 3.176,-Sk (povinnosť splnená sťažovateľom dňa 08. 06. 2007). Žiadne ďalšie výzvy na zaplatenie dlžného poistenia zo strany žalovanej neboli sťažovateľovi doručené, z toho dôvodu mal sťažovateľ za to, že povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie zaniklo ku dňu 23. 04. 2007. Žalovaná nikdy pred vydaním napadnutého rozhodnutia nespochybňovala odhlášku sťažovateľa, urobila tak až vydaním rozhodnutia dňa 12. 10. 2016.

17. Sťažovateľ poukázal na potvrdenie Daňového úradu Prešov, z ktorého má vyplývať, že sťažovateľ v období od 10. 03. 1995 do 23. 04. 2007 bol registrovaný z dôvodu vykonávania zdravotníckej starostlivosti v odbore všeobecné lekárstvo na daňovom úrade. Z uvedeného potvrdenia má vyplývať, že po 23. 04. 2007 sťažovateľ nevykonával žiadnu podnikateľskú činnosť, a preto nemal platiť ani povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie. Poukazuje tiež na to, že vrátil daňovému úradu „kartičku DIČ“ a taktiež ku dňu 23. 04. 2007 bolo zrušené identifikačné číslo „IČO“, ktoré ho malo oprávňovať na podnikanie.

18. Podľa sťažovateľa, to že mu i naďalej trvala licencia vydaná Slovenskou lekárskou komorou po 23. 04. 2007 nemôže zakladať žiadnu povinnosť sťažovateľa platiť povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie, pretože po 23. 04. 2007 sťažovateľ nevykonával žiadnu samostatne zárobkovú činnosť, nemal žiadne príjmy a riadne podal žalovanej odhlášku z povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia. Sťažovateľ má za to, že vydanie licencie nezakladá automaticky jeho povinnosť platiť povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie, pretože okrem vydania licencie sťažovateľovi by muselo byť pridelené aj identifikačné číslo, a to buď živnostenským úradom alebo štatistickým úradom, ako i pridelené daňové identifikačné číslo príslušným daňovým úradom.

19. Ďalej poukazuje na to, že ak žalovaná tvrdí, že sťažovateľ nesprávne podal Registračný list fyzickej osoby - odhlášku - mala ho najprv vyzvať na opravu a nie vydať po viac ako 9 rokoch rozhodnutie, ktorým sťažovateľovi určila, že ku dňu 30. 06. 2009 mu zaniklo povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie. Z uvedeného podľa sťažovateľa vyplýva, že ide o nekonanie žalovanej, a preto to nemôže byť na ujmu sťažovateľovi, ktorý preukázal, že samostatnú zárobkovú činnosť vykonával do 23. 04. 2007. Takýmto konaním žalovanej sa sťažovateľ dostal do právnej neistoty, pretože podľa sťažovateľa, si on splnil všetky zákonné povinnosti voči žalovanej.

20. Sťažovateľ žiada kasačný súd, aby napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil správne mu súdu na ďalšie konanie, resp. aby kasačný súd zrušil rozhodnutie žalovanej č. 23405-3/2017-BA zo dňa 01. 06. 2017 a vec vrátil žalovanej na ďalšie konanie a zároveň, aby priznal sťažovateľovi náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

III.

Vyjadrenie žalovanej ku kasačnej sťažnosti žalobcu

21. Žalovaná využila svoje právo na základe zaslanej výzvy správneho súdu a vyjadrila sa ku kasačnej sťažnosti podaním č. 20424-12/2018-BA zo dňa 07. 05. 2018.

22. Žalovaná zastáva názor, že vo veci zániku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia sťažovateľa, ako samostatne zárobkovo činnnej osoby, postupovala v súlade so zákonom o sociálnom poistení, pričom konala len v medziach uvedeného zákona. Žalovaná tvrdí, že „nie je právne významné, či dotknutá osoba samostatnú zárobkovú činnosť skutočne vykonáva, právne významná je len tá skutočnosť, že dotknutá fyzická osoba disponuje oprávnením, ktoré jej zakladá status samostatne zárobkovo činnnej osoby“. K uvedenému poukazuje na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“), sp. zn. 1Sžso/16/2016, v ktorom najvyšší súd uviedol, „že na vznik a aj zánik povinného sociálneho poistenia samostatne zárobkovo činnnej osoby je naviazaný na zákonom predpokladané skutočnosti, a to na existenciu oprávnenia na vykonávanie podnikateľskej činnosti a na prekročenie zákonom stanovenej hranice príjmu z podnikania za predchádzajúci kalendárny rok. Vznik a trvanie povinného poistenia je totiž spojené s existenciou oprávnenia na podnikanie, nie s jeho realizáciou“.

23. Vo vzťahu k sťažovateľovej námietke týkajúcej sa zrušenia jeho registrácie pre daň z príjmu u príslušného správcu dane, je podľa žalovanej irelevantná, vzhľadom na to, že v súvislosti so zárobkovou činnosťou bola rozhodujúca pre nadobudnutie právneho postavenia samostatne zárobkovo činnnej osoby v období od 1. 1. 2011 do 30. 06. 2014.

24. Vo vzťahu k identifikačnému číslu „IČO“, žalovaná uviedla, že na účely sociálneho poistenia táto skutočnosť nemá vplyv. Pre žalovanú je smerodajný variabilný symbol, ktorý odvádzateľovi poistného prideli samotná žalovaná.

25. Žalovaná uviedla, že vzhľadom na právnu úpravu v zákone č. 578/2004 Z.z., poskytovateľom zdravotnej starostlivosti je nielen fyzická osoba alebo právnická osoba, na základe povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia alebo povolenia vydaného podľa osobitného predpisu, resp. na základe živnostenského oprávnenia, ale aj fyzická osoba, ktorá poskytuje zdravotnú starostlivosť na základe licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe. Držiteľ licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe vydanéj podľa zákona č. 578/2004 Z.z. (licencia L1A) je oprávnený priamo na základe predmetnej licencie vykonávať zdravotnícke povolanie a poskytovať zdravotnú starostlivosť. Žalovaná zastáva názor, že sťažovateľ aj po 23. 04. 2007 spĺňal definíciu samostatne zárobkovo činnéj osoby podľa právnej úpravy do 31. 12. 2010, pretože aj po 23. 04. 2007 bol držiteľom oprávnenia na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu, ktorú sťažovateľovi na jeho žiadosť vydala dňa 07. 02. 2006 Slovenská lekárska komora. Žalovaná vo svojom vyjadrení podrobne poukázala na rozdiel v jednotlivých licenciách, a to licenci na výkon samostatnej zdravotníckej praxe (L1A), licenci na výkon zdravotníckeho povolania (L1B) a licenci na výkon funkcie odborného zástupcu (L1C). Z uvedených druhov, podľa žalovanej len licencia L1A zakladá status samostatne zárobkovo činnéj osoby.

26. Žalovaná ďalej poukázala na skutočnosť, že povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie zaniká len z dôvodov taxatívne ustanovených v § 21 zákona o sociálnom poistení, a nie podaním Registračného listu fyzickej osoby - odhláška z poistenia, a teda nezávisí od neho.

27. Záverom žalovaná navrhla, aby kasačný súd kasačnú sťažnosť zamietol ako nedôvodnú.

IV.

Konanie pred kasačným súdom

28. Najvyšší správny súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší správny súd“) bol formálne zriadený ústavným zákonom č. 422/2020 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov dňa 1. januára 2021 a na základe zák. č. 423/2020 Z. z. o zmene a doplnení niektorých zákonov v súvislosti s reformou súdnictva.

29. Podľa § 101e ods. 1 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 423/2020 Z. z., najvyšší správny súd začne činnosť 1. augusta 2021.

30. Podľa § 101e ods. 2 zákona č. 757/2004 Z. z., o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 423/2020 Z. z., výkon súdnictva prechádza od 1. augusta 2021 z Najvyššieho súdu Slovenskej republiky na najvyšší správny súd vo všetkých veciach, v ktorých je od 1. augusta 2021 daná právomoc najvyššieho správneho súdu.

31. Najvyšší správny súd ako súd kasačný (§ 11 písm. h) v spojení s § 438 ods. 2 SSP) preskúmal napadnutý rozsudok správneho súdu ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, kasačnú sťažnosť prejednal bez nariadenia pojednávania (§ 455 SSP), keď deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne 5 dní vopred na úradnej tabuli a na internetovej stránke najvyššieho správneho súdu www.nssud.sk (§ 452 ods. 1 v spojení s § 137 ods. 4 SSP) a dospel k záveru, že kasačná sťažnosť sťažovateľa nie je dôvodná.

32. Predmetom prieskumného konania na kasačnom súde bol rozsudok Krajského súdu v Prešove, č. k. 6Sa/15/2017 - 61 zo dňa 31. januára 2018, ktorým správny súd žalobu zamietol.

33. V procese posudzovania zákonnosti napadnutého rozsudku správneho súdu kasačný súd vychádzal zo skutkových zistení vyplývajúcich zo spisového materiálu správneho súdu, súčasť ktorého tvoril administratívny spis žalovaného správneho orgánu.

34. Predmetom preskúvacieho súdneho konania v danej veci bolo rozhodnutie žalovanej č. 23405-3/2017-BA zo dňa 1. júna 2017, ktorým podľa § 178 ods. 1 písm. b) zákona o sociálnom poistení zmenila výrokovú časť rozhodnutia prvostupňového správneho orgánu tak, že vypustila text „...zaniklo povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie dňa 30. júna 2009.“ a doplnila text „...nezaniklo povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie dňa 23. apríla 2007, ale zaniklo dňa 30. júna 2009.“ V ostatnom napadnuté rozhodnutie prvostupňového správneho orgánu potvrdila.

35. Kasačný súd predovšetkým upriamuje pozornosť na to, že správny súd nie je súdom skutkovým. Jeho úlohou pri preskúvaní zákonnosti rozhodnutia a postupu správneho orgánu podľa tretej hlavy tretej časti Správneho súdneho poriadku (§ 199 a nasl. SSP) je posudzovať, či správny orgán príslušný na konanie si zadovážil dostatok skutkových podkladov pre vydanie rozhodnutia, či zistil vo veci skutočný stav, či konal v súčinnosti s účastníkom konania, či rozhodnutie bolo vydané v súlade so zákonmi a inými právnymi predpismi a či obsahovalo zákonom predpísané náležitosti, teda či rozhodnutie správneho orgánu bolo vydané v súlade s hmotnoprávnymi, ako aj s procesnoprávnymi predpismi. V súdnom prieskume zákonnosti rozhodnutia žalovaného správneho orgánu v sociálnych veciach správny súd nie je viazaný rozsahom dôvodov uvedených v žalobe, ak žalobca je fyzickou osobou, ktorou namieta nezákonnosť rozhodnutia správneho orgánu, tvrdiac, že nezákonným rozhodnutím správneho orgánu a postupom mu predchádzajúcim bol ukrátený na svojich hmotnoprávných alebo procesnoprávných právach. Zákonnosť rozhodnutia správneho orgánu je podmienená zákonnosťou postupu správneho orgánu predchádzajúceho vydaniu napadnutého rozhodnutia. Správny súd v konaní súdneho prieskumu zákonnosti rozhodnutia orgánu verejnej správy teda preskúmava, či orgán štátnej správy konal a rozhodol v súlade so zákonom, či v správnom konaní postupoval v súčinnosti s účastníkom konania, či sa vysporiadal s jeho námietkami a či na základe skutkových zistení a na základe logického a rozumného uváženia ustálil správne svoj právny záver.

36. V procese posudzovania zákonnosti napadnutého rozsudku správneho súdu kasačný súd vychádzal zo skutkových zistení vyplývajúcich zo spisového materiálu správneho súdu, súčasť ktorého tvoril administratívny spis žalovaného správneho orgánu, z ktorých dôvodov ich ďalej neopakuje a na ne len poukazuje.

V.

Právne posúdenie kasačným súdom

37. Podľa čl. 1 ods. 1 veta prvá Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) Slovenská republika je zvrchovaný, demokratický a právny štát.

38. Podľa čl. 2 ods. 2 ústavy štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

39. Podľa čl. 152 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s touto ústavou.

40. Základom interpretácie a aplikácie čl. 1 ods. 1 ústavy je zabezpečenie materiálneho a nie formálneho právneho štátu. Základnou premisou materiálneho právneho štátu sa prezentuje všeobecná záväznosť práva pre všetkých. To znamená, že štátne orgány, orgány územnej samosprávy, právnické osoby s právomocou rozhodovania o právach a povinnostiach, ako aj každý jednotlivec musí konať tak, ako určuje právny poriadok. Z citovanej právnej úpravy ústavy vyplýva, že výklad a uplatňovanie všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s ústavou. Pozitivistický právny prístup k aplikácii zákonov je preto v činnosti štátnych orgánov modifikovaný ústavne konformným výkladom, ktorý v závislosti od ústavou chránených hodnôt pôsobí reštriktívne alebo extenzívne na dikciu zákonných pojmov. Obsah zákonnej právnej normy nemôže byť interpretovaný izolovane, mimo zmyslu a účelu zákona, cieľa právnej regulácie, ktorý zákon sleduje. Požiadavka na ústavne konformnú aplikáciu a výklad zákona je podmienkou zákonnosti rozhodnutia ako individuálneho správneho aktu. Mocenské orgány štátu realizujú svoju rozhodovaciu právomoc sú pri výkone svojej moci povinné postupovať v zmysle čl. 2 ods. 2 ústavy, s prihliadnutím na to, že súčasne sú viazané aj právnou úpravou obsiahnutou v medzinárodných zmluvách, ktorými je Slovenská republika viazaná

(čl. 7 Ústavy SR) a po vstupe Slovenskej republiky do Európskeho spoločenstva, Európskej únie postupovať tiež v súlade s právne záväznými predpismi Európskeho spoločenstva, Európskej únie.

41. Vychádzajúc zo skutkových zistení vyplývajúcich zo spisu správneho súdu, súčasť ktorého tvoril administratívny spis žalovanej a právnej úpravy zákona o sociálnom poistení, kasačný súd zistil, že medzi účastníkmi ostalo predovšetkým sporné, či žalobcovi ako samostatne zárobkovo činnnej osobe zaniklo povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie dňa 30. 06. 2009. Kasačný súd túto spornú otázku považoval za zásadnú, a preto predovšetkým na ňu zameral svoju pozornosť.

42. Kasačný súd v procese súdneho prieskumu zákonnosti napadnutých rozhodnutí žalovaného správneho orgánu postupom v súlade s procesnými pravidlami zákonodarcom nastolenými v prvej a tretej hlave tretej časti Správneho súdneho poriadku, v súlade s právnou úpravou zákona o sociálnom poistení, dospel k rovnakému právnemu záveru ako správny súd, a to z nasledovných dôvodov.

43. Otázkou postavenia (statusu) lekára ako samostatne zárobkovo činnnej osoby v zmysle § 5 písm. c) zákona o sociálnom poistení z dôvodu, že bol držiteľom licencie L1A sa zaoberal a dal na ňu odpoveď najvyšší súd v rozsudku sp. zn. 1Vs/3/2019 zo dňa 24. novembra 2020. Ústavná sťažnosť proti uvedenému rozsudku najvyššieho súdu bola odmietnutá Ústavným súdom Slovenskej republiky uznesením č. k. IV. ÚS 610/2021-22 zo dňa 30. 11. 2021.

44. Najvyšší súd v rozsudku sp. zn. 1Vs/3/2019 zo dňa 24. novembra 2020 k otázke statusu samostatne zárobkovo činnnej osoby na základe oprávnenia na vykonávanie činností v zmysle § 5 písm. c) zákona o sociálnom poistení v znení platnom do 31. 12. 2010 citujúc § 5 písm. c) zákona o sociálnom poistení v znení platnom do 31. 12. 2010, § 3 ods. 1 zákona č. 578/2004 Z. z., § 3 ods. 4 zákona č. 578/2004 Z. z., § 4 zákona č. 578/2004 Z. z., § 10 ods. 1 a 2 zákona č. 578/2004 Z. z., § 68 ods. 1 zákona č. 578/2004 Z. z., konštatoval: „Zákonodarca už v ustanovení § 3 ods. 4 zákona č. 578/2004 Z.z. rozlišuje u lekárov medzi výkonom zdravotníckeho povolania na základe povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia alebo povolenia vydaného podľa osobitného predpisu [písm. b)] a na základe licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe [písm. c)].

Jednou z podmienok na vydanie povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia (napr. ambulancie) právnickej osobe, napr. spoločnosti s ručením obmedzeným [§ 12 ods. 3 písm. a) zákona č. 578/2004 Z. z.] je, že právnická osoba má určeného odborného zástupcu s licenciou na výkon činnosti odborného zástupcu [§ 68 ods. 1 písm. c)], teda s tzv. licenciou L1C.

Jednou z podmienok na vydanie povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia (napr. ambulancie) fyzickej osobe [§ 12 ods. 3 písm. a) zákona č. 578/2004 Z. z.] je licencia L1B, t. j. licencia na výkon zdravotníckeho povolania [§ 68 ods. 1 písm. b)].

Pojem „povolenie“, uvedený v § 4 písm. a) bod 1. a § 11 zákona č. 578/2004 Z. z. je potrebné vykladať v kontexte s ustanovením § 3 ods. 4 písm. b) tohto zákona, teda tak, že pod povolením sa rozumie povolenie na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia (ambulantnej zdravotnej starostlivosti, ústavnej zdravotnej starostlivosti).

Povolenie príslušný orgán vydá fyzickej osobe, ak má licenciu na výkon zdravotníckeho povolania, tzv. licencia L1B [§ 12 ods. 2 písm. a) zákona č. 578/2004 Z. z.] a právnickej osobe,

ak má určeného odborného zástupcu s licenciou na výkon činnosti odborného zástupcu v tom povolaní, v ktorom má poskytovateľ prevažne poskytovať zdravotnú starostlivosť - tzv. licenciu L1C [§ 12 ods. 3 písm. a) zákona č. 578/2004 Z. z.].

Licencia na výkon samostatnej zdravotníckej praxe, vydaná podľa § 68 ods. 1 písm. a) zákona č. 578/2004 Z. z. (ďalej aj „licencia L1A“) nie je podmienkou na vydanie povolenia podľa § 12 zákona č. 578/2004 Z. z. Ide o licenciu, ktorá nie je žiadnym spôsobom viazaná na povinnosť držby licencie L1B alebo L1C, súčasne však držba licencie L1A nevyklučuje, aby lekár bol držiteľom aj licencií L1B a L1C.“

45. Vo vzťahu k otázke týkajúcej sa skutočnosti, či licencia L1A vydaná lekárovi na výkon samostatnej zdravotníckej praxe podľa § 10 ods. 2 zákona č. 578/2004 Z. z. možno považovať za oprávnenie na výkon činnosti predpokladanej v § 5 písm. c) zákona o sociálnom poistení v znení

účinnom do 31. 12. 2010, najvyšší súd ustálil, že „pod pojmom oprávnenie na vykonávanie činností v zmysle § 5 písm. c) zákona o sociálnom poistení v znení účinnom do 31. 12. 2010 je potrebné rozumieť povolenie, súhlas s vykonávaním určitej činnosti, ktoré vydáva Slovenská lekárska komora po tom, čo zistí, že lekár spĺňa odborné a iné zákonom ustanovené predpoklady na vykonávanie samostatnej zdravotníckej praxe. Po splnení zákonných podmienok je iba na vôli držiteľa oprávnenia, akým spôsobom a kde bude výkon činnosti realizovať, pričom zo strany verejnej moci u držiteľa licencie L1A žiadny ďalší úkon (napr. povolenie vykonávať činnosť u konkrétneho poskytovateľa, registrácia a pod.) nie je potrebný. V prípade držiteľov licencií L1A je naplnená formálna aj materiálna stránka oprávnenia na výkon činnosti, pretože neexistuje žiadna vonkajšia prekážka nezávislá od vôle držiteľa licencie, ktorá by mu bránila vykonávať samostatnú zdravotnícku prax, teda poskytovať zdravotnícku starostlivosť v zdravotníckom zariadení prevádzkovanom iným poskytovateľom alebo na inom mieste (napr. v byte chorého, v inom prirodzenom sociálnom prostredí osoby, ktorá vyžaduje poskytovanie zdravotnej starostlivosti). V prípade poskytovania zdravotnej starostlivosti na základe licencie L1A ide o tzv. „návštevnú službu“. Samotná skutočnosť, že prevádzkovateľ zdravotníckeho zariadenia, s ktorým lekár - držiteľ licencie L1A uzatvára dohodu/zmluvu, je povinný spĺňať podmienky ustanovené zákonom, medzi ktoré patrí aj vydanie povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia s oprávnením na vykonávanie samostatnej zdravotníckej praxe lekára - držiteľa licencie L1A nijako nesúvisí. Skutočnosť, že držiteľ licencie L1A uvedenú licenciu nevyužíva, neznamená reálnu nemožnosť jej využívania. Na to, aby licencia L1A nebola oprávnením podľa § 5 písm. c) zákona o sociálnom poistení, by musela existovať objektívna nemožnosť vykonávať činnosť, ktorá nespočíva v konaní, resp. v nekonaní držiteľa oprávnenia.

Povolenie na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia sa viaže výlučne na osobu prevádzkovateľa zdravotníckeho zariadenia. Zánikom povolenia neprestane lekár, ktorý je držiteľom licencie L1A, spĺňať podmienky pre vydanie tohto druhu licencie. Splnenie predpokladov pre vydanie licencie L1A lekárom nie je naviazané na vydanie povolenia prevádzkovateľa zdravotníckeho zariadenia. Skutočnosť, že lekár - držiteľ licencie L1A uzatvára súkromné zmluvy/dohody s prevádzkovateľom zariadenia, ktorý má vydané povolenie, nemožno chápať ako podmienku oprávnenia na výkon zdravotníckej praxe. Podmienky na výkon samostatnej zdravotníckej praxe musí lekár splniť na to, aby mu licencia L1A bola vydaná (pred vydaním licencie L1A). Zmluvu/dohodu s prevádzkovateľom zdravotníckeho zariadenia uzatvára následne, po tom, čo spĺňa podmienky na výkon zdravotníckej praxe, teda po vydaní licencie L1A.

Licenciu L1A nepotrebuje lekár v pracovnom pomere u poskytovateľa zdravotnej starostlivosti. Na výkon povolania lekára v pracovnom pomere Slovenská lekárska komora vydáva licenciu L1B.

Ak sa lekár rozhodne poskytovať zdravotnú starostlivosť ako fyzická osoba - podnikateľ vo svojom mene a na svoj účet vo vlastnom zdravotníckom zariadení [§ 4 písm. a) bod. 1 zákona č. 578/2004 Z. z.], v takom prípade je licencia L1B predpokladom na vydanie povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia (napr. ambulancie), ktoré vydáva ministerstvo alebo samosprávny kraj. Licencia L1B teda sama o sebe nie je oprávnením na vykonávanie činnosti, ktoré predpokladá ustanovenie § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z. v znení platnom do 31.12.2010 - takým oprávnením sa stáva len v spojení s povolením lekára - fyzickej osoby na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia (ambulancie).

Pokiaľ si lekár na účely poskytovania zdravotnej starostlivosti založí spoločnosť s ručením obmedzeným, v takom prípade licencia L1C - licencia na výkon činnosti odborného zástupcu zdravotníckym pracovníkom v povolani lekárov, vydaná podľa § 68 ods. 1 písm. c) zákona č. 578/2004 Z. z., je predpokladom na vydanie povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia touto právnickou osobou.

Je iba na vôli lekára, či popri žiadosti o vydanie licencie L1B, požiadá aj o vydanie licencie L1A, a či sa rozhodne využiť obe licencie a poskytovať zdravotnú starostlivosť na základe oboch licencií. Držba licencie L1B ani vstup jej držiteľa do pracovného pomeru s prevádzkovateľom zdravotníckeho zariadenia však nemá žiaden vplyv na právo držiteľa licencie L1A naďalej vykonávať samostatnú zdravotnícku prax.

Licencia L1C nie je oprávnením na vykonávanie činnosti, ktoré predpokladá ustanovenie § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z. Ani držba licencie L1C nie je dôvodom zániku licencie L1A, a nie je ani prekážkou toho, aby lekár využíval aj licenciu L1A.

Licencie môže Lekárska komora dočasne pozastaviť alebo zrušiť z dôvodov a v rozsahu podľa § 73 a § 74 zákona č. 578/2004 Z. z.

Vzhľadom na uvedené držiteľ licencie L1A má postavenie (status) samostatne zárobkovo činnnej osoby v zmysle § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z.

Z uvedených dôvodov Veľký senát v konaní vedenom pod sp. zn. 1Vs/3/2019 dospel k záveru, že je potrebné sa odchyliť od záveru Veľkého senátu vo veci sp. zn. 1S/1/2019. Na prvú otázku, teda „či licencia L1A vydaná lekárovi na výkon samostatnej zdravotníckej praxe podľa § 10 ods. 2 zákona č. 548/2004 Z. z. má alebo nemá charakter oprávnenia na výkon činnosti predpokladaného v § 5 písm. c/ zákona č. 461/2003 Z. z.“, uvádza nasledovnú odpoveď:

Licenciu L1A (na výkon samostatnej zdravotníckej praxe) ako samostatné oprávnenie na výkon zdravotníckeho povolania podľa § 3 ods. 4 písm. c) zákona č. 578/2004 Z. z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti treba považovať za oprávnenie na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu v zmysle § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení zákona č. 310/2006 Z. z., na základe ktorého je lekár - držiteľ licencie L1A považovaný za samostatne zárobkovo činnú osobu na účely zákona o sociálnom poistení.

Vykonávanie zdravotníckeho povolania v pracovnoprávnom vzťahu lekárom, ktorý je držiteľom licencie L1B a ktorý je súčasne stále držiteľom licencie L1A, nie je prekážkou možnosti poskytovať zdravotnú starostlivosť aj na základe licencie L1A, a teda nie je dôvodom, aby držiteľ licencie L1A nebol považovaný za samostatne zárobkovo činnú osobu § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení zákona č. 310/2006 Z. z.“

46. Najvyšší súd v rozsudku sp. zn. 1Vs 3/2019 zo dňa 24. novembra 2020 k otázke zániku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia z titulu oprávnenia na vykonávanie činností v zmysle § 5 písm. c) zákona o sociálnom poistení v znení platnom do 31. 12. 2010, citujúc § 14 ods. 1 písm. b), § 21 ods. 1 a 3, § 227 ods. 2, písm. a), § 228 ods.1, 2, 3 a 7, § 233 ods. 6 zákona o sociálnom poistení, konštatoval:“Status samostatne zárobkovo činnnej osoby (ďalej aj „SZČO“) na základe licencie L1A nie je bez ďalšieho dôvodom vzniku, resp. trvania povinného poistenia SZČO, je však predpokladom vzniku alebo trvania takého poistenia.

V tejto súvislosti považuje Veľký senát za potrebné zdôrazniť, že ten istý lekár môže byť povinne poistený ako SZČO podľa § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z., či už

na základe licencie L1A alebo/aj ako fyzická osoba - držiteľ licencie L1B na základe povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia; súčasne môže byť povinne poistený aj ako zamestnanec, prípadne aj ako iná SZČO uvedená v § 5 písm. a), b), d) až f) zákona č. 461/2003 Z. z.

Osobitný spôsob vzniku, resp. zániku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia (ďalej aj „povinné poistenie“) samostatne zárobkovo činnnej osoby upravuje ustanovenie § 21 ods. 2 až 4 zákon č. 461/2003 Z. z.

Trvanie a zánik poistenia lekára, ktorý je držiteľom licencie L1A, odo dňa vzniku pracovného pomeru, v ktorom na výkon činnosti je povinný mať oprávnenie podľa osobitného predpisu (licenciu L1B), osobitne upravuje ustanovenie § 21 ods. 4 písm. b) zákona č. 461/2003 Z. z.

Podľa § 21 ods. 4 písm. b) zákona č. 461/2003 Z. z. v znení zákona č. 310/2006 Z. z., účinnom od 01.01.2008 do 31.12.2008, povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie samostatne zárobkovo činnnej osobe uvedenej v § 5 písm. b) a c) dňom zániku týchto oprávnení, a samostatne zárobkovo činnnej osobe uvedenej v § 5 písm. c) odo dňa vzniku pracovného pomeru, v ktorom na výkon činnosti je povinná mať oprávnenie podľa osobitného predpisu, ak od tohto dňa podľa svojho vyhlásenia nevykonáva činnosť samostatne zárobkovo činnnej osoby uvedenej v § 5 písm. c).

Držiteľovi licencie L1A v zmysle citovaného ustanovenia povinné poistenie môže zaniknúť z troch dôvodov. Prvým dôvodom je príjem v rozhodnom období nižší ako predpokladá ustanovenie § 21 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. Druhým dôvodom je zánik licencie L1A, kedy povinné poistenie zanikne dňom zániku tejto licencie. Na zánik povinného poistenia držiteľa licencie L1A z tretieho dôvodu, teda z dôvodu vzniku pracovného pomeru sa vzťahuje ustanovenie § 21 ods. 4 písm. b), časť vety za spojovníkom „a“. To znamená, že z dôvodu vzniku pracovného pomeru u poskytovateľa zdravotníckeho zariadenia, v ktorom lekár musí mať licenciu L1B, môže povinné poistenie lekára ako SZČO z titulu držby licencie L1A zaniknúť iba vtedy, ak držiteľ licencie L1A splní svoju povinnosť podľa § 227 ods. 2 písm. a) a § 228 ods. 3 a 7 v spojení s § 21 ods. 4 písm. b) zákona č. 461/2003 Z. z. a pobočke Sociálnej poisťovne predloží vyhlásenie, že odo dňa vzniku pracovného pomeru

nevykonáva činnosť samostatne zárobkovo činnnej osoby uvedenej v § 5 písm. c), teda že od uvedeného dňa nevykonáva činnosť na základe licencie L1A (t. j. samostatnú zdravotnícku prax).

Keďže zákon č. 461/2003 Z. z. výslovne vyžaduje podanie „vyhlásenia“ podľa § 21 ods. 4 písm. b), za splnenie tejto povinnosti nemožno považovať podanie Registračného listu - odhlášky, z obsahu ktorého náležitosti vyhlásenia nevyplývajú.

Na účely § 21 ods. 4 v spojení s § 228 ods. 7 zákona č. 461/2003 Z. z. Sociálna poisťovňa vydala a na svojej webovej stránke zverejnila tlačivo „Vyhlásenie samostatne zárobkovo činnnej osoby, že od vzniku pracovného pomeru nevykonáva činnosť samostatne zárobkovo činnnej osoby, na ktorú má oprávnenie podľa osobitného predpisu.“ Z obsahu tohto tlačiva vyplýva, že sa týka samostatne zárobkovo činnnej osoby podľa § 5 písm. c) zákona, ktorá vyhlasuje, že od vzniku pracovného pomeru ,t. j. „od“ túto činnosť nevykonáva a že toto vyhlásenie podáva ako súčasť Registračného listu FO - odhlášky z povinného nemocenského poistenia a z povinného dôchodkového poistenia samostatne zárobkovo činnnej osoby z dôvodu zániku týchto poistení .

Povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie držiteľa licencie L1A teda môže zaniknúť tromi spôsobmi:

- podľa § 21 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. dňom 30. júna kalendárneho roka nasledujúceho po kalendárnom roku, za ktorý jej príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu alebo výnos súvisiaci s podnikaním a s inou samostatnou zárobkovou činnosťou (ďalej len „príjem z podnikania“) nebol vyšší ako 12-násobok vymeriavacieho základu uvedeného v § 138 ods. 9 tohto zákona, alebo

- podľa § 21 ods. 4, časti vety pred písmenom „a“ zákona č. 461/2003 Z. z. v znení platnom od 01.08.2006 do 31.12.2010 vždy dňom zániku licencie, alebo

- odo dňa vzniku pracovného pomeru s poskytovateľom zdravotnej starostlivosti, v ktorom na výkon činnosti je povinný mať oprávnenie podľa osobitného predpisu, ak (v súlade s § 227 ods. 2 písm. a) a § 228 ods. 3 zákona č. 461/2003 Z. z. v spojení s § 21 ods. 4, časti vety za písmenom „a“ tohto zákona) taký lekár predložil pobočke Sociálnej poisťovne vyhlásenie, že od vzniku pracovného pomeru nevykonáva činnosť samostatne zárobkovo činnnej osoby uvedenej v § 5 písm. c) tohto zákona.“

47. Ústavný súd Slovenskej republiky v uznesení č. k. IV. ÚS 610/2021-22 zo dňa 30. 11. 2021, ktorým odmietol ústavnú sťažnosť proti uvedenému rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č.k. 1Vs 3/2019 zo dňa 24. novembra 2020, konštatoval: „Podľa názoru ústavného súdu napadnutý rozsudok nie je možné považovať za zjavne neodôvodnený ani za arbitrárny, teda taký, ktorý by bol založený na právnych záveroch nemajúcich oporu v zákone, resp. popierajúcich podstatu, zmysel a účel v predmetnom konaní aplikovaných ustanovení právnych predpisov. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu zo strany všeobecného súdu je možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam. Z ústavnoprávneho hľadiska preto nie je dôvod na spochybnenie záverov napadnutého rozsudku, pretože sú dostatočne zdôvodnené, aj keď s takým zdôvodnením sťažovateľ nesúhlasí a využíva dostupnú inštančnú možnosť tieto závery vo svoj prospech „prebiť“, nie však na podklade využiteľnom pre ústavnú sťažnosť. Napadnutý rozsudok najvyššieho súdu je teda ústavne udržateľný. Ústavný súd opätovne pripomína, že mu neprislúcha zjednocovať in abstracto judikatúru všeobecných súdov a suplovať tak poslanie, ktoré zákon zveril najvyššiemu súdu (bod 22 odôvodnenia tohto rozhodnutia), a preto ak všeobecné súdy zaujímajú vo vzťahu k určitej otázke rôzne právne názory, nemožno v takomto postupe vidieť porušenie čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru, keďže zaujatie stanovísk k výkladu zákonov a iných než ústavných predpisov je vo výlučnej kompetencii najvyššieho súdu (m. m. IV. ÚS 426/2018).

Tu je potrebné osobitne zdôrazniť, že zjednocovanie rozhodovania senátov najvyššieho súdu je (aj) vecou veľkého senátu príslušného kolégia tohto súdu. Po takom vyriešení určitej právnej otázky je určite z hľadiska právnej istoty nežiaduce, ak sa judikatúrny stav opätovne zmení bez zmeny pre rozhodovanie podstatného právneho predpisu. Zároveň však platí, že pokiaľ zákonodarcia s postupom zmeny právneho názoru veľkého senátu o tej istej otázke následným rozhodnutím veľkého senátu v inom zložení výslovne počíta, ide o „poistku omylu“ a vyšší stupeň zjednocovacieho procesu na účel aplikáčnej optimalizácie (k tomu pozri body 17, 19, 21 a 23 tohto odôvodnenia). Novo rozhodujúci sudcovia najvyššieho súdu nemôžu v predmetnej situácii svoj odlišný právny názor ignorovať a, naopak, postupujú ex officio, pričom taký ich zákonne súladný postup nemôže byť z hľadiska práva na

súdnou ochranu neúspešnej strany v konaní v zmysle čl. 51 ods. 1 ústavy úspešne napadnutý ako ústavne nekonformný.

Sťažovateľom avizované (ako možné) neustále preklápanie riešenia dotknutej právnej otázky postupne sa lišiacimi rozhodnutiami veľkého senátu kolégia v inom zložení je eliminované mechanizmom prijímania stanoviska podľa § 21 ods. 3 písm. a) zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Ústavný súd teda v okolnostiach tejto veci dospel k záveru, že argumentácii sťažovateľa chýba ústavnoprávny rozmer, keď vo svojej ústavnej sťažnosti v zásade len polemizuje s právnymi závermi najvyššieho súdu a stavia ústavný súd do pozície ďalšej inštancie v rámci sústavy všeobecných súdov. Sťažovateľom uvádzané tvrdenia nijako nesignalizujú také pochybenia najvyššieho súdu, ktoré by vytvárali priestor pre možnosť vyslovenia porušenia označených práv sťažovateľa po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie.

Uvedené je dostačujúce na to, aby ústavný súd túto ústavnú sťažnosť odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku sa ústavný súd ďalšími požiadavkami sťažovateľa uvedenými v petite nezaoberal, keďže ich posudzovanie je viazané na vyslovenie porušenia označených práv a slobôd, k čomu v tomto prípade nedošlo.“

48. Rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky ako aj rozhodnutie veľkého senátu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky je pre súdy záväzné.

49. Vychádzajúc z uvedeného a skutkových zistení, ktoré v danej veci potvrdili, že žalobca aj po zániku živnostenského oprávnenia dňa 23. 04. 2007, bol naďalej držiteľom licencie č.: PO/0803/06 vydanou Slovenskou lekárskou komorou na výkon samostatnej zdravotníckej praxe na obdobie od 16. 02. 2006 a za predchádzajúce obdobie vykazoval príjem, Sociálna poisťovňa v oboch stupňoch rozhodla v súlade so zákonom o sociálnom poistení, keď rozhodla tak, že žalobcovi ako samostatne zárobkovo činnéj osobe zaniklo povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie dňa 30. júna 2009, keďže v intenciách vyššie uvedeného názoru veľkého senátu najvyššieho súdu v spojení s rozhodnutím Ústavného súdu SR žalobca ako držiteľ licencie L1A mal postavenie (status) samostatne zárobkovo činnéj osoby v zmysle § 5 písm. c) zákona o sociálnom poistení. V prípade žalobcu ako držiteľa licencie L1A je naplnená formálna aj materiálna stránka oprávnenia na výkon činnosti, pretože neexistuje žiadna vonkajšia prekážka nezávislá od jeho vôle ako držiteľa tejto licencie, ktorá

by mu bránila vykonávať samostatnú zdravotnícku prax, teda poskytovať zdravotnú starostlivosť v zdravotníckom zariadení prevádzkovanom iným poskytovateľom alebo na inom mieste. Skutočnosť, že žalobca ako držiteľ tejto licencie L1A uvedenú licenciu nevyužíval, neznamena reálnu nemožnosť jej využívania. Na to, aby licencia L1A nebola oprávnením podľa § 5 písm. c) zákona o sociálnom poistení, by musela existovať objektívna nemožnosť vykonávať činnosť, ktorá nespočíva v konaní, resp. nekonaní držiteľa oprávnenia.

50. Vo vzťahu k sťažovateľovej námietke týkajúcej sa nepreskúmateľnosti rozhodnutia žalovanej v dôsledku jeho nezrozumiteľnosti, kasačný súd poukazuje na rozhodnutie najvyššieho súdu, sp. zn. 6 Sžf/1/2009 zo dňa 24. novembra 2010, v rámci ktorého bolo vyslovené, že „Za nepreskúmateľné pre nezrozumiteľnosť možno podľa názoru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky považovať také rozhodnutie správneho orgánu, z ktorého výroku nemožno zistiť, ako vlastne správny orgán vo veci rozhodol, prípadne ktorého výrok je vnútorne rozporuplný. Pod tento pojem spadajú prípady, keď sa nedá rozoznať, čo je výrok a čo odôvodnenie, kto je účastníkom konania a kto bol rozhodnutím zaviazaný. Medzi ďalšie dôvody nezrozumiteľnosti rozhodnutia správneho orgánu patrí rozpornosť výroku s odôvodnením, absencia právnych záverov, vyplývajúcich z rozhodujúcich skutkových okolností, ako i ich nejednoznačnosť. Takýmito vadami však napadnuté rozhodnutia správneho orgánu evidentne netrpia.“ Kasačný súd sa tak stotožňuje s názorom správneho súdu vyslovenom v napadnutom rozsudku, pričom dodáva, že v predmetnom prípade rozhodnutie žalovanej nespĺňa ani znaky nepreskúmateľnosti, resp. nezrozumiteľnosti vyslovené vo vyššie uvedenom rozhodnutí najvyššieho súdu.

51. Kasačný súd vyhodnotil rozsah a dôvody kasačnej sťažnosti vo vzťahu k napadnutému rozsudku správneho súdu po tom, ako sa oboznámil s obsahom súdneho spisu a s prihliadnutím na § 461 SSP dospel k záveru, že nezistil dôvod na to, aby sa odchyľil od logických argumentov a relevantných právnych záverov spolu so správnou citáciou dotknutých právnych noriem obsiahnutých v dôvodoch napadnutého rozsudku, ktoré vytvárajú dostatočné východiská pre vyslovenie výrokov rozsudku. Vzhľadom na uvedené skutočnosti kasačný súd námietky sťažovateľa proti rozsudku správneho súdu považoval za nedôvodné a nespôsobilé spochybníť vecnú správnosť napadnutého rozhodnutia. Z uvedeného dôvodu kasačnú sťažnosť podľa § 461 SSP ako nedôvodnú zamietol.

52. O nároku na náhradu trov kasačného konania rozhodol najvyšší správny súd tak, že sťažovateľovi (žalobcovi), ktorý v tomto konaní nemal úspech, ich náhradu nepriznal (§ 467 ods. 1 SSP v spojení s § 167 ods. 1 SSP) a žalovanej ich nepriznal, lebo to nemožno spravodlivo požadovať (§ 467 ods. 1 SSP v spojení s § 168 SSP).

53. Toto rozhodnutie prijal kasačný súd v senáte pomerom hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 01. mája 2011).

Poučenie :

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.